

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen, Bankenheten
Thomas Hagberg
Nils Friberg

Stockholm

Vår referens

Dnr

2018-10-22

Hanna Cederqvist

Fi2018/02359/B

Remissyttrande – Tryggad tillgång till kontanter (SOU 2018:42)

Företagarna har getts möjlighet att yttra sig över rubricerat ovan och vill framföra följande kommentarer.

Kontanthantering är en utmaning för många företagare. Framst för de företag som är verksamma i konsumentnära branscher så som handel, hotell och restaurang. Utmaningarna består bland annat i att det är dyrt och svårt att göra sig av med de kontanter som inkommer via försäljning, ofta på grund av att bankerna inte hanterar kontanter i tillräcklig utsträckning och att det är långa avstånd till inlämningsställen. Företagare upplever att kontanthantering är en säkerhetsrisk och majoriteten upplever administrationen kring de kontanta betalmedlen som betungande.

Att kontanterna i samhället minskar är en naturlig följd av den tekniska utvecklingen av betaltjänster och ett förändrat köpbeteende hos privatpersoner. Det finns flera positiva delar med denna utveckling. Dock går omställningen för fort. Detta är en process som behöver ta tid, men som i dagsläget drivs på av bankerna. Den hastiga nedgången medför problem för både företagare och privatpersoner, inte minst på glesbygd.

I takt med att kontanterna i samhället minskar ökar också utmaningarna för de företag som fortsatt accepterar kontanter som betalmedel. I en undersökning som Företagarna genomförde tillsammans med Ica-handlarnas förbund och Branschsammanlutningen Butikerna under 2017 angav 40 procent av företagen att de upplever att kontanthanteringen medför problem för verksamheten.

Företagarna delar kommitténs bild av att antalet företagare som accepterar kontanter minskar. Endast 1 av 20 företagare som idag accepterar kontanter föredrar det som betalmedel. Kreditkort/bankkort föredras då det är mer effektivt och innebär mindre

risker och kostnader för företagaren. Detta förutsätter att det finns en tillräcklig digital infrastruktur på plats i hela landet. Här finns dock utmaningar. Den digitala infrastrukturen behöver fortsatt utvecklas för att bredbandssatsningar ska nå ut till hela Sverige, särskilt på glesbygden. Detta är främst en landsbygdsfråga och kräver att bredbandsutbyggnaden når ut i hela landet. Det finns flera länsstyrelser som rapporterar om att den digitala infrastrukturen saknas för att kunna använda digitala lösningar, exempelvis fjällvärlden är hårt utsatt. Just fjällvärlden är starkt beroende av sin besöksnäring och problemet kring kontanthantering där är förstås stort. Företagarna anser att det är av största vikt att den digitala infrastrukturen är tillfredsställande i hela landet för att företagare även på landsbygden ska ha möjlighet till de digitala lösningarna som är självklara i de urbana områdena.

Riksdagen har beslutat att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. I detta ingår möjligheter för företagare att deponera sina dagskassor. Dock ser vi i Företagarnas undersökning från 2017 att detta är ett problem för en stor del av företagen som accepterar kontanter som betalmedel. 55 procent av dessa anser att det faktum att allt fler banker inte hanterar kontanter är ett av de största problemen med kontanthantering. 53 procent anger att kontanterna utgör en administrativ börda och 36 procent anger att avståndet till inlämningsplatsen är ett problem. Hela 86 procent anger att det är de höga avgifterna för att växla in och köpa kontanter som är problematiska och 79 procent upplever att kontanthantering utgör en säkerhetsrisk för verksamheten.

Att det övergripande ansvaret för kontanthantering har förflyttats från Riksbanken till flera olika aktörer har visat sig vara problematiskt och Företagarna tror att detta är en orsak till att kontanthantering fungerar otillfredsställande för både företagare och privatpersoner runt om i landet. Det välkomnas därför att kommittén anser att Riksbanken bör ges det övergripande ansvaret för kontanthantering i Sverige.

Kommittén anser att det i första hand är marknaden som ska tillhandahålla grundläggande betaltjänster till företag och privatpersoner. Kommittén gör bedömningen att det inte kommer att upprätthållas på kommersiell grund i allt större delar av landet. Företagarna delar den bilden. Antalen bankkontor med kontantservice har minskat ordentligt under de senaste åren och kommer sannolikt att fortsätta minska, vilket får effekter för företagen som i stor utsträckning använder serviceboxar och bankkontor för att deponera sina kontantkassor.

För att säkerställa tillgången till grundläggande betaltjänster föreslår kommittén att vissa banker (i dagsläget sex till antalet) ska bära ansvaret att tillhandahålla en rimlig tillgång till kontanttjänster. De ska vara skyldiga att tillhandahålla kontantuttag och dagskassehantering i sådan utsträckning att det finns en rimlig tillgång till dem i hela landet. Att tillgången på kontanttjänster ska stärkas är bra och att tillgång definieras som avstånd anser Företagarna är rimligt. Enligt Företagarnas undersökning anger 58 procent av medlemsföretagen som accepterar kontanter att kontanthantering skulle underlättas om det finns en lagstiftning om att banker måste ta emot kontanter. 46 procent ser att en viktig lösning är att det blir billigare att anlita värdebolag och 24 procent anser att lösningen finns i ökat antal bankkontor.

Om de beskrivna kraven för tillgänglighet inte möts av dessa banker kan sanktioner bli aktuella. Dock är det ej okomplicerat att ställa denna typ av krav på privata aktörer.

De ökade kostnaderna som uppkommit till följd av att tillgången på kontanttjänster har minskat har hittills till stor del fallit på företagare som accepterar kontanter som betalmedel, inte minst i glesbygd. Kommittén uppskattar att kostnaderna för bankerna att uppfylla de nya kraven kommer uppgå till mellan 8-15 miljoner per år. Dessa kostnader kommer att skjutas ner i bankernas kedja och mycket sannolikt är det i slutändan företagare som får bära notan för den ökade tillgängligheten som kommer allmänheten till nytta. Risken finns att kostnaderna för kontanthantering ytterligare kommer att öka.

Kommittén föreslår att förordningen (2014:139) om statligt stöd till tillhandahållare av grundläggande betaltjänster utvidgas så att stöd även kan utbetalas till företag som möjliggör för andra företag att tillhandahålla grundläggande betaltjänster. Företagarna välkomnar denna typ av incitament som underlättar för företagare att bidra till att lösa utmaningarna för sig själva och andra företag. Det är ett bra och viktigt komplement till de ökade kraven på bankerna.

Företagarna

Patrik Nilsson

Chef Analys & Opinion

Hanna Cederqvist

Näringspolitisk expert